

»SLOVENE« volja
po politiki na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
na celo leto naprej ... K 84—
na pol leta ... K 43—
na četrt leta ... K 21—
na en mesec ... K 7—
Na izposojnino celoletno K 85—
Sobotna izdaja: na
na celo leto ... K 15—
na izposojnino ... K 20—

SLOVENE

Inserati:
Enostolpna petstvarata (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
na enkrat ... po K 1-20
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglaš 39,9 mm K 4—
Poslano:
Enostolpna petstvarata K 3—
Izaja vsak dan izveniš po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 5. uri jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kolepisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglaš,
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bosn.-herc. 7563.

Vojna konvencija med Jugoslavijo in Francijo?

ITALIJANSKI STRAHOVI.

LDU Pariz, 22. maja. (ČTU) Pozno
zvečer se je razširila vest, da se mora
vse delo glede mej Štajerske in Koro-
ške pričeti iznova, ker želi Italija naj-
prej ureditev mej Tridenta in Dalma-
cije. Italijanov v Parizu se je polotila
naraščajoča razburjenost, ker se izkuša,
kakor poročajo depeše iz Milana, usta-
noviti vojaška konvencija med Jugo-
slavijo in Francijo. Italijani se boje, da
bode v vzhodni Adriji obkoljeni, ako
se pridruži tej konvenciji tudi Grška.

Kaj bo z Reko?

WILSONOV PREDLOG.

LDU Berlin, 22. maja. (DKU) »Lokal-
anzeiger« poroča iz Lyona: Vest o odpo-
tovanju italijanskih ministrov v Porto
Vecchio je duhove nad vse razburilo. Jav-
no mnenje je prepričano, da gre tu za od-
ločilno uro Italije. Oficijsni rimski listi
opominjajo k miru in razsodnosti.

Kakor doznava pariški dopisnik »Cor-
riere della Sera« iz ameriških krogov,
se je italijanskim delegatom z ozirom na
Reko stavil nastopni predlog: Reka bo
prosto mesto pod garancijo društva naro-
dov. Za pet do petnajst let ostane reško
pristanišče prosta luka. Wilson je sprejel
zahteve Jugoslovancev, da ostane mesto
popolnoma obdano od jugoslovanskega
ozemlja. »Corriere della Sera« je nimenja,
da bo posebno zadnji pogoj Italija težko
sprejela.

ITALIJANI ODNEHAVALO.

LDU St. Germain, 21. maja. (DKU)
»Matine« poroča, da je Orlando včeraj za-
pustil Pariz ter se podal v Bardonecchio,
da predseduje tam ministrskemu svetu.
Sonnino ostane še v Parizu, da nadaljuje
diskusijo o otomanski državi. Barzilai je
iz družinskih razlogov odpotoval v Rim.
Orlando se vrne baje v petek v Pariz.
Pogajanja z italijansko delegacijo o ja-
dranskem problemu so povoljno napredo-
vala, ker je Italija z ozirom na londonski
pakt privolila v znatne teritorialne od-
povedi. Italijani zahtevajo priznanje nji-
hove narodne suverenitete na Reko, so pa
pripravljeni pripustiti v upravo mesta vse
interesovane elemente.

LISTEK.

„Zemlja“.

(K današnji večerni predstavi.)

Stari Kremen noče ne umreti ne dati
posestva sinu, ki ima že nad štirideset let.
Drži se, kakor da so »v zemljo zrastle nje-
gove korenine«, njegova modrost je: »En
petelin na dvorišču, en gospodar v hiši«.
V tem absolutizmu je rasel sin, »najsta-
rejši hlapec brez plače pri hiši« in je vsled
energičnega vladovanja starega brez vsa-
kega odpora, mehak ko goba. Nekoč je
ljubil dekle Katro, a se ni mogel odločiti,
da bi šel z njo v svet in si ustvaril dru-
žino, ker »se ne spodobi z grude iz iz-
hiše; otopel je in ponavljajo zadovoljen v
zasmeh družini in ženskam: »Meni nič ne
manjka! Imam svoj kruh... svoje delo...
in s kokošmi hpdim spat... in več človek
ne potrebuje!« Zemlja bi rada tudi Reza,
dekla-gospodinja pri Kremenovih. S tihim
upanjem na Janeza se odteguje snubcu-
vdocu z Visokega, ki je sam ostal s tro-
jico paglavcev. Vsem je v napotje starih,
vse duši in tlači k tlom njegovo never-
jetno zdravje in »tek za dva«.

V tem ga udari konj v prsa. Zdi se,
da se bliža zadnja ura. Padar zmajuje z
rameni, tehtnica kaže, da bira in upada.
Pripravlja se na smrt; da si narediti, grča-

vi »mecesni gospodare«, krsto iz naplavlje-
nih mecesnovih desk in čaka, kdaj mu za-
poje mrliški zvon.

Na Kremenovini se začne novo živ-
ljenje. Katra si pomerja mirtin venec in
poročno obleko. Obe ženski strežeta Jane-
zu, ki pa odbije Katro, »ker je stara«,
in seže po Rezi, v želji »po novem rodu«
na Kremenovini, ki se je vžgala v njem ob
pogledu na zdravo gruntnarjevo dečad z
Visokega. Reza komaj čaka, da starih le-
že v grob, po njegovem mnenju »samo par
pedi globlje v zemljo, nego je dosedaj stal«.
Tudi posli so se oddahnili, ker ni več nad-
njimi težke gospodarjeve roke. Toda Kre-
men si spet opomore, vse sanje Janezove
in Rezine se podro, kajti tehtnica kaže,
da je starih težji od jeseni. Kakor mlade-
nič razseče krsto, ki je nanj čakala celo
zimo; na Kremenovini zavlada spet stari
strah in red. Reza se odloči za gruntnarja
z Visokega, ki jo vzame, dasi ve, »kaj je
z njo«. »Vse od Boga«, je njegova modrost
in njegova hiša ima spet gospodinjjo. Janez
pa je zopet stari, mehki, sanjavi Janez, ki
»hodi s kokošmi spat«.

Fabula »Zemlje« je zelo neznatna.
Schönherr je razvil dramatično samo Re-
zo, vse druge, predvsem Janeza tišče do-
godki nazaj; kakor se zapletke drame za-
čne izven nje, tako tudi konča. Značaji so
v celoti pasivni, majhni plamenčki, ki ne
planejo preko strehe, vsak snuje le zase,

cijalizem; kakor radikalni socializem za-
nikava upravičenost, da bi posamezna
osebnost v celotni družbi kaj veljala, tako
krščanski solidarizem uči, da je tu v sredi
zlata sreda, kjer si osebnost posameznika
in celotna družba prihajata nasproti. In
prav isto je pri krščanskem pojmovanju
mednarodnosti. Le tako je mogoče odstra-
niti vsa ostra nasprotja, ki si stoje sovražno
nasproti. In zato moramo gledati, da
si vse krščansko-demokratske organiza-
cije sveta podajo roke, da se po vsem
krščanskem svetu potom krščanskih orga-
nizacij započne enotno delo za dejansko in
resnično zvezo narodov, katere temelji
naj ne bi bile še nadalje ostrine bajonetov,
marveč moč krščanske ideje.

Resnično, premalo se zavedamo moči
te ideje in premalo zaupamo v silo orga-
niziranih mas, ki na njo prisegajo. Če se
socializem in boljševizem sklicuje na moč
svoje internacionale, je to z njegovega
stališča umevno. Ni pa umevno, da krist-
jani pozabljamo ob tem na delo za svojo
internacijo. Koliko, neizmerno dobroga
je storil papež v dosegu tega skupno-
človeškega ideala. A bil je sam. So li celo
katoličani povsod poslušali njegov glas?
Večinoma so ga poslušali, četudi ne po-
vsod. Toda praktično bi bili katoličani
lahko po svojih organizacijah morda što-
rili še več. Pa ne čudimo se! Ločilo je tudi
nas marje prelite človeške krvi, gore mrli-
čev so ležale med nami in strelski jarki
so nam onemogočali zblizanje. Danes pa
je čas dela! Krščanske vrste se organizi-
rajo v javnosti povsod! V Jugoslaviji je no-
siteljica te krščanske misli, ki naj pri-
nese rešitev bednemu ljudstvu, naša Ljudska
stranka. Na Češkem imajo organizacijo
krščanske ljudske stranke. Na Nemškem
je krščanska Ljudska stranka prestala brez
škoda najhujše boje zadnjega časa. In v ro-
ki imamo danes knjižico, ki obsega
krščansko-demokratsko-socialni program
krščanske Ljudske stranke italijanske (Il
Partito popolare italiano).

Veseli nas, da se naši programi tako
strinjajo in da se sorodstvo dokumentira
že na zunaj v imenih! Ljudstvo je tudi to
naše gibanje, ljudstvu vseh narodov v bla-
gor naj služi na podlagi večno veljavnih
krščanskih zapovedi! Naj živi misel
krščanske internacionale! Temelji so da-
ni! Dela je treba!

Carigrad ostane turški.

LDU Lyon, 22. maja. (Brezlično.)
Pariško časopisje živahno razpravlja
o vprašanju iztoka. »Echo de Paris«
piše: Mirovna konferenca vztraja na

tem, da se ohrani teritorialna enotnost
Turčije. Carigrad naj ostane glavno
mesto turških vilajetov. Težkoče so
le v izberi, komu bo poverjeno nad-
zorstvo. Poverilo istega le eni državi bi
zbudilo pri drugih ljubosumnost. »Hu-
manite« poroča, da je Amerika odklo-
nila, sprejeti mandat za Carigrad. »L'
Action française« piše: Svet četvorice
je razpravljal o vprašanju iztoka. Dasi-
ravno še ni dosežen popoln sporazum,
je vendar že sedaj mogoče reči, da bo
sultan ostal v Carigradu, sicer ne kot
državni pač pa kot verski glavar. Smir-
na z zaledjem je najbrže prisojena Gr-
čiji, Adalija in Konija pa Italiji. Za
Adano bo poverjen mandat ali Ameri-
kancem ali pa zvezi narodov. Usoda
Dodekaneza se reši v zmislu grških
zahtev.

LDU Pariz, 22. maja. (Brezlično.) K
italijanskemu vprašanju poroča »Echo de
Paris«, da vztraja konferenca na ohranitvi
teritorialne enote turške države, ki naj se
omeji na turške vilajete s Carigradom kot
glavnim mestom. Ni znano, kdo in kako
bo izvrševal mandat nad Turčijo. Ako bi
se določila samo ena velesila, bi to pri
drugih povzročilo ljubosumnost, mednarod-
na uprava pa bi bila spojena z mnogimi
težkočami. »Humanite« izjavlja, da Zedi-
njene države odklanjajo mandat nad Cari-
gradom. »Action Française« poroča, da se
kljub uradni izjavi, da se še ni našla no-
bena rešitev vprašanja, vendar lahko za-
gotavlja, da bo sultan ostal v Carigradu,
čeprav ne kot vladar, vendar pa kot vr-
hovni šef mohamedanskega veroizpove-
danja. — Smirna z zaledjem pripade Gr-
čiji, Adalija in Konija Italiji, Adava pa
Ameriki pod nadzorstvom zveze narodov.
Dodekanez pripade Grčiji.

LDU Amsterdam, 22. maja. (DunkU).
»Algemeen Handelsblad« poroča iz Pari-
za: Potrjuje se vest, da ostane sultan v
Carigradu. Vest, da so se branile Zedinje-
ne države prevzeti mandat nad Carigra-
dom in okolico, se ne potrjuje.

Kok za Nemčijo po- daljšati.

LDU Lyon, 22. maja. (Brezlično.)
Grof Brockdorff-Rantzau je v imenu
svoje vlade prosil svet četvorice za po-
daljšanje roka, ki je bil dovoljen nem-
ški delegaciji za predložitev pripomb k
mirovni pogodbi. Prošnjo je izročil šef
nemške delegacije v torek zvečer v po-
sebni noti (deseti), ki se tičejo vzhodnih
mej, vladavine v Alzaciji in Loreni, go-

no miselnemu krogu nastopajočih oseb.
Človeku se zdi, da gleda močan val pred
seboj, na tem valu se pa giblje in grebenči
nešteto drugih, ki jih je isti sunek dvignil.
V »Zemlji« se samo eden greben — Reza
— odtrga, vse druge spet pritegne nase
gladina. Vedno se pri njem ponavlja motiv
hrepnenja po otrocih, po zdravem spo-
četju in po svobodni posesti. »Zemlja« mu
je vtelesena možnost za razmah z življe-
njem in naravo tesno spojenih značajev z
elementarno silo čuvstva in razmišljanja.
Narte Velikonia.

Dr. Jos. S.-č.

Stična.

(Dalje.)

Mnogo nam pripoveduje samostanska
kronika o dobi, ko je na Francoskem vla-
dal Ludovik XIV. (1643 — 1715) in je pri-
dobival prince Evgen proti Turkom zmago
za zmago. V Stični je bil tedaj opat Anton
pl. Gallenfels iz stare kranjske plemiške
rodbine, sijajen govornik, najlepšega na-
stopa, zelo izobražen, dobrega usmiljene-
ga srca. Ljudstvo je imelo v njem v tedi-
njih mnogih uimah najboljšega dobrotnika.
Samostanu je načeloval od leta 1688 do
1719. Zelo je dvignil zunanji sijaj častit-
ljivega samostana. Na drugem mestu je
bilo pojasnjeno, kako je kar skušal tek-
movati z Ljubljano, ki je postala ob nje-
go-

spodarskih in finančnih vprašanj ter skupne protipredloge k mirovni pogodbi. Nita omenja, da nemška delegacija nikakor ne more predložiti svojega elaborata v roku, dovoljenem za proučevanje mirovne pogodbe. Ta pa poteže že jutri, v četrtek ob 3. popoldne. Kazen tega prosi grof Brockdorff za dovoljenje, da sme v svrhu olajšave svojega dela naročiti v Versailles posebno tiskarno z vsemi potrebnimi kakor tudi potrebnimi črkostavci. Wilson, Lloyd George in Clemenceau (Orlando v Italiji) so sredo zjutraj razpravljali o odgovoru na goreno nemško noto. Najbrže bo svet trojice nemški delegaciji ustregel, vendar pa jo bo pozval naj podrobneje utemelji svojo urošnje, preden ti bo dovoljen kratek nadaljni odlog.

LDU Pariz, 21. maja. (DKU) Reuterjev urad poroča: Iz uradnega vira se javlja, da se je dovolilo Nemcem za predložitev njih protipredlogov podaljšanje roka do 29. maja.

LDU Versailles, 22. maja. (ČTU.) Pariški jutranji listi prinašajo k izmenjavi not med Brockdorff-Rantzauem in Clemenceaum o podaljšanju roka do 29. maja, vendar pa bo potreboval svet četvorice približno 8 dni za proučitev protipredlogov. Potem dobe Nemci rok enega ali dva dni za sprejem ali odklonitev.

LDU Berlin, 22. maja. (DunKU.) »B. Z. am Mittag« poroča iz Versailles: Pariški jutranji listi prinašajo k izmenjavi not med Brockdorffom in Clemenceaum o podaljšanju roka za vložitev nemških protipredlogov komentar, ki ga je povzročilo francosko ministrstvo za zunanje stvari. Po tem bo svet četvorice potreboval približno osem dni, da prouči nemške protipredloge, ki bodo predloženi dne 29. maja t. l. Nato se bo dal Nemcem rok dveh do treh dni za sprejetje ali odklonitev zadnje odločitve. Komentar konča s prečunanjem, da bo mirovna pogodba podpisana med desetim in petnajstim junijem.

Čehoslovaška narodna skupščina.

LDU Praga, 21. maja. (ČTU.) V plenarni seji narodne skupščine je odgovarjal minister za šolstvo dr. Haberman na interpelacijo poslanca dr. Mareka in tov. o razmerah na praškem nemškem vseučilišču. Nato je prišla na razgovor velika rudniška katastrofa v Lazyh v tešinskem okrožju. Predsednik je izvajal, da je bol tešinskega okrožja, bol vsega prebivalstva. Vsa naša skrb mora biti posvečena sobratom tešinskega okraja in naša dolžnost je izboljšati usodo rudarskih družin. V isti stvari se je oglasil k besedi tudi minister za javna dela Stanek. Kako je eksplozija nastala še ni znano. Do sedaj so našli 32 mrtvih in 26 ranjenih, ki so jih odpeljali v bolnico. 78 oseb pogrešajo. Včeraj so se začela rešila dela s pomočjo dihalnih aparatov. Okrožni rudarski urad v Moravski Ostrovi je bil pozvan, da o položaju vsak dan poroča. Narodna skupščina je prešla nato na dnevni red, namreč k nadaljnji debati o reformi zakonskega prava. Pravosodni minister dr. Soukup je med drugim navajal: Vprašanje reforme se tiče 200.000 družin. Rešiti nam je tri probleme, in sicer ločitev Cerkve od države, reformiranje zakona in odstranitev cerkvenega zakona. Državi je na tem ležeče, da ne prekrši pri tej reformi te ali one dogme. Sedanji zasebno kapitalistični sistem se je oklenil tudi institucije zakona, ki je postala med vojno predmet

špekulacije. Ločitev zakona ne bo samovoljna; naloga sodišč bo, strogo paziti na to, da se zakon ne bo zlorabljal. Menimo, da je že prišel čas, da rešimo veliki problem ločitve Cerkve od države. Novi zakon pomenja velikanski korak naprej, je kulturno delo v proseh republike in bo služil morali. — Minister za narodno brambo je podal v današnji seji brambnega odseka narodne skupščine obsežen eksperiment o vojaški akciji na Slovaškem.

Smirna — grška.

LDU Lyon, 22. maja. (Brezlično.) Kakor je bilo pričakovati, je izzvala zasedba Smirne po grških četah po vsej Grški vihar navdušenja in radosti. Zadnji čas se je opazala v grški javnosti nekaka nervoznost, ki jo je povzročal strah, da bi se ne izpolnile vse grške narodne aspiracije. Toda dejstvo, da je Italija obenem z drugimi velesilami pristala na to, da Grška zasede Smirno, je izzvalo popoln preobrat v grškem javnem mnenju. Ta preobrat je razviden iz člankov grškega časopisa, ki hvali na vse mogoče načine Italijo in velikodušnost, katero je pokazala v smirnski aferi. — List »Eleuteros Typos« piše: »Vest, da je pooblastilo, katero je dobila Grška, da zasede Smirno, podpisala tudi Italija, je napravila najboljši vtis. Ta vtis so ojačala še bolj izvajanja italijanskega poslanika v Atenah, Avezzane, ki je odgovoril na pozdravni nagovor atenskega župana v zelo pristranskem tonu ter izrazil svojo željo, da bi se vse grške narodne aspiracije uresničile brez izjeme. — »Patris« vidi v zadržanju Italije napram Grški dokaz, da je italijanska politika vedno spoštovala načelo svobode in pravice malih narodov. — »Hestia« piše: »Radost grškega naroda radi zadržanja Italije je popolnoma upravičena. Z zadoščenjem pozdravlja helenizem pravo, viteško Italijo, ki se drži zvesto svojih plemenitih, svobodnih tradicij, Italijo, ki ljubi in ščiti male narode.

Razna poročila.

Zveza proti Nemčiji.

LDU Lyon, dne 22. maja. (Brezlično.) Predsednik francoske delegacije na medparlamentarni konferenci v Bruslju, Chauvet, je dejal v svojem govoru pri otvoritveni seji medparlamentarne konference med drugim: »Hočemo, da postanejo gospodarski odnosi med nami kar najožji in najtesnejši. Naše mirno delo je prekinila Nemčija. Zato je potrebno, da sklenejo vsi narodi, ki so sovražniki Nemčije, med seboj tesno vojaško, finančno in gospodarsko zvezo.

Zveza narodov.

LDU Amsterdam, 21. maja. (DunKU.) Kakor poroča »Het van den Dag«, je izjavil ameriški senator Lodge, da senat ne sprejme načrta za zvezo narodov brez znatne spremembe. Novi načrt je mnogo slabši, kakor je bil prejšnji ter nevaren za svetovni mir in tudi za ameriške pravice in interese. Nobeno vpitje in noben pritisk ne bo vplival na senat, da odstopi od svoje dolžnosti proučiti ljudstvo, kaj znači sprejetje dogovora zveze narodov za Ameriko.

Španska za Nemško Avstrijo.

LDU Madrid, 21. maja. (DKU) Španska vlada je sklenila prispevati po svojih močeh k olajšanju težkega pomanjkanja živil v Nemški Avstriji, zlasti na Dunaju. Zato je naročila španskemu poslaniku v

Washingtonu, naj stavi špansko ladjo, ki je usidrana v tamošnjih vodah, na razpolago ameriški vladi, da se pospeši prevoz živil v Nemško Avstrijo. Razen tega je ukrenila španska vlada vse potrebno, da odrine še ena ladja, ki je naložena z rižem, iz enega španskih pristanišč v Trst, odkoder bo blago odpremljeno v Nemško Avstrijo.

Nižjeavstrijski deželni zbor.

LDU Dunaj, 22. maja. (DunKU.) (Deželni zbor.) V prejšnji seji predlog poslancev v Bierbaumerja in sodrugov na deželnega glavarja glede odstranitve nemških uradnikov in nastavljenecv iz deželne, šolske in občinske službe. Trije češki deželni poslanci predložijo deželnemu glavarju izjavo, v kateri protestirajo proti nemško-nacionalnemu odporu proti navzočnosti čehoslovaških zastopnikov v deželnih zbornici in v kateri izjavljajo, da je na Dunaju 417.000 oseb, ki se priznavajo h čehoslovaškemu narodu in da so tudi Čehi na Dunaju pri deželnozborskih volitvah imeli 57.340 glasov, na katere so odpadli trije mandati. Deželni glavar Sever se je protivil to izjavo vzeti na znanje ali jo dati v zapisnik. — Nato so se vršile volitve v različne odseke. Predlog nemškega nacionalca Riehla o nepriznanju čehoslovaške zaprisege in njegov predlog, naj se čehoslovaški poslanci pristopijo k razpravam šele potem, ko so storili prispevek v predpisani obliki, to se pravi samo v nemškem jeziku, se odkaze občinskemu in ustavnemu odseku. — Predlog, ki so ga stavili krščanski socialci v nujnem potu in ki se tiče spremembe reda pri občinskih volitvah, je bil po kratki debati sprejet od vseh strank. V spremembnem zakonu se med drugim zahteva, da se morajo od pasivne volilne pravice izključiti vsi uradniki okrajnih glavarstev in deželni svetniki, ki morajo izza svojega službenega delovanja izvrševati kontrolo in oni, ki so k občini v kakem pridobinskem ali na dobiček stremilajočem razmerju; pač pa bi deželni uradniki imeli pasivno volilno pravico.

Boji na Ogrskem.

LDU Budimpešta, 22. maja. (DKU) OKU poroča: V odseku Szecseny-Filek napadajo močne sovražne sile. Med Filekom in Dios-Györom smo po uspešnih bojih pridobili na ozemlju. Severno od Miskolcza in Dios-Györa se razvijajo naše operacije poploma po načrtu. Na ostalih delih fronte je položaj neizpremenjen. Vrhovno armadno poveljstvo.

LDU Dunaj, 22. maja. Ogrska poštna uprava razglašala, da bo radi agitacije proti integriteti ogrskega ozemlja odvezala vsem na Dunaju izhajajočim listom, razen »Arbeiter-Zeitung«, poštni debit za Ogrsko.

Petrograd brani 300.000 mož.

LDU Berlin, 21. maja. (DunKU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« je prejela iz Kopenhagena brzojavko, ki pravi, da pripovedujejo potniki, ki so prišli v zadnjem času iz Rusije o Stockholmu, da se je zbralo v Petrogradu 300.000 mož, ki bodo, ako bo treba, branili mesto. Z ozirom na neverjetnost, da bo mesto v kratkem oblegano, so napolnili zaloge z živili.

Eksplozija.

LDU Moravska Ostrova, 21. maja. (DKU) Dodatno se poroča o včerajšnji eksploziji v Novem rovu: Rešila dela so se nadaljevala vso noč. Po dosedanjih vesteh je bilo 32 mrtvih. V bolnici leži 26 oseb, ki so deloma zastrupljene po plinu, deloma poškodovane. Pogrešajo še pri-

bližno 50 rudarjev. V trenutku, ko se je dogodila eksplozija, je delalo v Novem rovu okoli 650 rudarjev, katerih večina se je rešila skozi stranski izhod. Od druge strani se poroča, da pogrešajo še 80 rudarjev.

Politične novice.

+ Odborova seja Jugoslovanske kmetijske zveze. V nedeljo 25. maja ob 10. uri popoldne odborova seja Jugoslovanske Kmetijske Zveze s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo zvezine pisarne; 2. poročilo o zvezinem glasilu; 3. zahteve glede dohodninskega davka; 4. poročilo in razgovor o organizaciji; 5. določitev dnevnega reda za sejo vodstva J. K. Z.; 6. poročilo o zadrugah za prodajo lesa, poroča prof. Remec; 7. poročilo o zavarovalnici za živino, poroča Krištof; 8. poselsko vprašanje; 9. avtonomija; 10. razgovor o gospodarskih vprašanjih; 11. poročilo odbornikov; 12. sklepanje kako se naj izvrše resolucije ustanovnega običnega zbora J. K. Z.; 13. slučajnosti. Seja se vrši v posvetovalnici Kat. Tisk. društva (Jugoslovanska Tiskarna.) Načelstvo J. K. Z.

+ Fara pri Kostelu. Sijajno uspeli shod dne 18. t. m. v Fari je jasna priča, da se naš slovenski narod tudi na skrajnih mejah zaveda velike odgovornosti sedanjega časa. Na shodu je poročal posl. g. K. Škulj. Orisal je naš državni položaj na zunanji, kakršen je sedaj in tudi o razmerah, ki nas čakajo v bližnji prihodnosti. Govornik je dalje razkril našo notranjost in težave pri graditvi nove države, ki ima zagotovljeno najlepšo bodočnost, ako se naše smotreno urede. Poudarjal je tudi naloge, ki jih nam nalaga nova državnost in ki jih moramo izpolniti, ako hočemo, da bomo v zaželeni svobodni, a še mladi jugoslovanski državi tako močni, da se bomo upirali vsem sovražnikom naše svobode. Z nepričakovanim odobravanjem je ljudstvo pokazalo, da razume sedanji čas in njega naloge, ki mu jih je pojasnil v živih besedah g. poslanec ter da je pripravljeno vedno zvesto sodelovati s svojim dosedanjim zastopnikom. Z vsem navdušenjem so bile sprejete resolucije glede naših mej v Korotanu, Prekmurju, na Goriškem in v ostalem. Dalje glede naše ga izhoda v prosto morje in zvez s tem potom železnice. Sanacija valute naj se proizvede čim hitreje, urede vojna posojila, izplačajo nižjim slojem, oduroje in vojne dobičkarje naj se obdavči; uredi naj se osebno dohodninski davek in agrarna reforma izvede brez vsake korupcije. duhu pravičnosti. Pozdravlja se ustanovitev kmetijskih zastopnikov v K. Z. in se zato tudi tu ustanovi K. Z. Zahteva ureditev vojaških službenih let in ustanovitev živinozdravskih mest ter zavarovalnic za živino. Na shod je prihitelo tudi zastopstvo bratov Hrvatov.

+ Kako postopajo gospodje s kmetijskimi zadrugami? Zdelo bi se, da je poverjenišvo za agrarno reformo poklicano v prvi vrsti, da štiti interese malega moža in njegovega zadrugištva, ne pa kapitalizma. Lesna zadruga v Dolenjivsi je zaprosila pri poverjeništvu, da ji dovoli kupiti iz Auerspergovih gozdov lesa, ki ga potrebuje. Ker je šel glas, da je poverjenišvo že sklenilo pogodbo z neko družbo Velika gora, je zadruga intervenirala pri poverjeništvu in pri tej priliki izvedela, da dotična pogodba še ni podpisana in da najbrže tudi ne bo. Toda poverjenišvo za agrarno reformo je z dne 19. t. m. poslalo zadrugi dopis, ki ga priobčujemo brez

vem času veliko umetniško središče kranijske dežele. Samostanu je dal krasne vrtnasade. Iz njegove dobe izhaja sedanja opatovska kapela v I. nadstropju na južni strani med novo prelato in klavzuro, v svoji notranjstini prirejena in okrašena v rokoko slogu. Lepe dohodne stopnice so svoj čas vodile pod njo v prvo nadstropje k prelatojemu stanovanju. Isti opat je dal tudi obok sedanje obednice po tirolskem slikarju Ferdinandu Steinerju v rokoko slogu okrasiti. Okraski so prirejani iz fresko slik na vzvišenih gipsnih podlagah.

Tako dobiš v stavbah stiškega samostana sledove in odmeve najrazličnejših dob tudi s stališča zgodovine umetnosti. Idi in proučuj jih; užitka ti ne bo manjkalo.

Jožef II.

Dne 6. oktobra 1784 je Jožef II. ta samostan zatrl in njegovo meniško družino razpustil. Niso samostanu priznali, dasi se je bilo postavilo načelo, naj se najstarejši in najbolj častitljivi in zaslužni redovni domovi puste neovirano nadalje živeti. Pozabili so, koliko je ta samostan tekem 650 let obstoja prispeval h kulturi domačega ljudstva, ko je po svojih menihih podiral pragozde, ustvarjal plodna polja, učil narod poljedelstva, pospeševal v deželi promet in trgovino, skrbel za pravno in versko vzgojo prebivalstva; toda pozabili so tudi, koliko je ta samostan trpel

in koliko žrtvoval v obrambi dežele proti Turkom; koliko je ljudstvu pomagal ob časih bede in glada in v koliko tolažbo in v kolik ponos mu je vsekdar bil; pozabili so, kaj so bili menihi tekom tolikih stoletij položili lepega in umetniškega v gradbe samostanskih stavb, da so iz njih napravili spomenik, kakor ga boš za poznavanje prejšnjih časov, za užitek svojemu umu in svojemu srcu zaman iskal daleč daleč okrog.

Jožef II. je temu spomeniku uropal namen in življenje. Dragoceni koralji je vzel vse, kar jo je dvigalo nad mrtvo okolico, njo samo je obsodil med smeti. Dolga desetletja niso vedeli, kaj naj bi pravzaprav počeli iz razsežne in ogromne stavbe. Šele l. 1850 so se naselili v prostorih, po katerih so nekdanji menihi živeli, delali in molili, tuji ljudje, uradniki davkarije in sodnije, pod njimi oz. kraj njih po ječah pa kaznjenci. Tudi za te so torej našli prostora v zgodovinskih stavbah.

Končno so v njih poleg župnišča, ki je že od prej obstajalo, priredili prostore še za šolo; bilo je to najlepše, kar so noter postavili. Toda častitljivi samostanski prostori, nekdanji namenjeni menihom in molitvi ter visokemu kulturnemu delu za narodov procvit, so bili deloma spremenjeni tudi v smetišča in svinjake, in to je vrhunec barbarstva, ki se kaže v delu Jožefa II.

Profaniran in v brezčastju je ležal samostan na tleh. Trohnoba in plesen sta se plazila po mnogih njegovih prostorih. Razna golazen se je skrivala v smeteh, ki jih nihče ni odnašal iz njih. Prepevali so tudi zidovi, kajti nikogar ni bilo, ki bi se z ljubeznijo nanje oziral ter jim lečil spuščaje in rane celil. Menihi so bili že zdavno pomrli; leta 1835 je v visoki starosti preminul zadnji v Ljubljani. Dragocenosti in knjige so razmetali na vse strani; tudi arhiv, ki je vseboval redke in za naše socialno in narodno življenje prevažne listine iz dolge dobe 650 let, so večinoma razpršili, da so jih dostikrat videli trohniti in gniti, dokler niso zginile za vedno. Da je mogel »prosvetljeni« Jožef II. iztisniti dve do tri tisoč goldinarjev iz zaplembe samostanskega premoženja — več namreč država ni izkúpila iz njega — je zavrgel in pogubil vrednote, ki so sploh neprecenljive.

6. Vrnitev.

Po preteku 114 let je samostan zopet vstal iz groba k novemu življenju. Prizadevanju Missie, tedaj še knezoškofa ljubljanskega, se je posrečilo, da so oktobra meseca l. 1898 prišli v samostan beli menihi istega reda nazaj, ki so ga bili tukaj pred 800 leti ustanovili. Starodavni samostan je stopil pred novo bodočnost. Teško, trudopolno delo so menihi prevzeli. Lani je minilo 20 let, kar so se drugič tu nase-

lili; nihče se ni tega dogodka spominjal; bil je pač zaduščen po drugih, v resnici neizmerno pomembnejših, ki so se prav tedaj v oktobru 1918 odigravali. Ni mogoče tukaj opisati, kar so menihi v tem kratkem času napravili, da so vrnili samostanskim prostorom vsaj nekaj primerne dostojnosti. Delo še dolgo ni končano. Cerkve se nahaja šele v početkih svoje prenovitve; žugal ji je že neizogiben razsul, tako sta vraga in mokrota izpodjedala in rušila posebno na severni in vzhodni strani zidovje in oltarje. Le tisti, ki se spominja prostorov iz časa pred l. 1898, bo znal ceniti. Sprememba je že sedaj kakor noč in dan. In to — kar naj nihče ne zabi — na spomeniku, ki je v resnici eden izmed naših najčastitljivejših in najstarejših. Vsak, ki ima kaj čuta za narodne svetinje in zgodovinske vrednote, bo menihom iz srca hvaležen za delo, ki je skoz in skoz le njihovo, kajti vsaj do sedaj jim ni ne dežela ne narod pri tem prav nič pomagal. Če bi prav nič drugega ne mogli pokazati, je njih kulturno delo za slovenski narod že s tem izpričano. A njih kulturno delo za naš narod se je prav za svetovne vojne še bolj izkazalo, kar sijajno stoji pred nami!

(le.)

vsakega drugega komentarija. Pristavili bi le, da ta dopis kaže, kako postopajo ti gospodje z zadrugami in kako drugače s kapitalističnimi podjetji. Dopis slove: »Poverjenišvo za agrarno reformo. Št. 4140. V Ljubljani, dne 19. maja 1919. — Lesni zadrugi v Dolenjivasi pri Ribnici, registrovani zadrugi z omejeno zavezo v Dolenjivasi pri Ribnici. Z vlogami z dne 4., 6. in 16. maja t. l. stavili ste deželni vladi za Slovenijo ponudbo za dobavo lesa v revirjih Grčarce in Gonenice kneza Auerperga, kojega veleposestvo je postavljeno pod nadzorstvo. Ker se pogodbo družbe Velika Gora, ki jo je sklenila s knezovim gozdnim oskrbništvom glede istega objekta, ne more razveljaviti, ni mogoče knezovemu gozdnemu oskrbništvu zaukazati, da sprejme Vašo ponudbo. Pogodba, sklenjena z družbo Velika Gora, se ne more popolnoma ali vsaj delno razveljaviti: 1. družba Velika Gora ne nudi slabjših kot ponudba lesne zadruge, ne glede na to, da je ta ponudba nedoločena in nejasna; 2. ker je družba za izvrševanje lesne trgovine in industrije legitimirana ter razpolaga čez pet parnih in trinajst vodnih žag s skupno kapaciteto nad 500 konjskih sil, medtem ko je po § 2. pravil zadruge poklicana predvsem za ugodno vnovčevanje lesa svojih članov in je vsled tega industrija s komaj 100 konjskimi silami, ki je v zadrugi včlanjena, namenjena predvsem za izdelavo zadrugnega lesa; 3. ker je z ozirom na omejeno zavezanost lesne zadruge in na število članov ter visotino zadrugnih deležev zelo dvomljivo, če more biti zadruga iz lastne moči kos temu velikemu podjetju; 4. ker je imela družba Velika Gora z ozirom na sklenjeno pogodbo vsled prijave za sečno že precejšnje stroške in ko nečno 5., ker se v smislu izjave gozdarskega oskrbnišva ta dobava ne da deliti. Če rabi pa zadruga v svrhu ugodnejšega sklepa za lastni zadrugi les tudi še kako dopolnilo, ki je dopustno v smislu zadrugnih pravil, stopi naj v stik s knezovim oskrbništvom, ki razpolaga glasom poročila v drugem revirju s še približno 1200 jelovimi debli ter naj se z njim pogodi glede te dobave. Pogodbo mora predložiti oskrbništvu v tuuradno potrditev. Poverjenik: Lukan I. r.»

+ Poslanik — izdajalec. Bivši srbski poslanik v Berlinu dr. Bogičević je spisal pod naslovom »Beiträge zur Erforschung der Ursachen des europäischen Krieges mit spezieller Berücksichtigung Russlands und Serbiens« knjigo, v kateri blati dinastijo Karadžordžević, in posebno radikalno Pašičevo stranko. Dr. Bogičević, ki je postal dober prijatelj bivšega nemškega tajnika zunanjih zadev Kinderlen-Wächterja, trdi tudi, da bosanske krize ni povzročila Avstrija z aneksijo Bosne, ampak da sta jo zakrivila Rusija in Srbija. Mož, ki se danes spreha po švici, se najbrže ne bo predrznil več stopiti na jugoslovanska tla. — Toda, kakor vedno, je tudi tu vzrok narodne izdaje — ženska!

Dnevne novice.

— »Katoliško tiskovno društvo« v Ljubljani je v svoji zadnji seji sklenilo podpisati pri »Deželni banki kranjski« 10.000 kron drž. posojila ter darovati v prid koroškimi beguncem znesek 2000 K.

— Podpisujte državno posojilo! Samo močna država nudi svojim državljanom jamstva za miren in varen razvoj in je zato dolžnost vsakega posameznika, da dela za okrepitev države. Z veliko požrtvovalnostjo so darovali mnogi svoje življenje v boju za ujedinjenje velike Jugoslavije. Trupla naših junakov, ki počivajo v zapuščenih vojaških grobovih, so čvrsti temelji naši samostojnosti. Oni so nam stvorili državo, a naša dolžnost je, da jo nadalje izgradimo, da jo ojačimo. Naša mlada država se je obrnila na nas s pozivom, naj podpisemo posojilo. Prvikrat je, ko se kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev obrača na svoje državljanke, naj nam dajo na razpolago potreben denar. Vsi oni, ki čustvujejo za svojo domovino, za svojo državo, dali so, ker popolnoma pojmujejo dolžnosti svobodnega državljanca napram svobodni državi. Ti so dali brez ugovora, brez prigrvarjanja. Gotovo pa jih je še mnogo, ki odlašajo, ne zaradi tega, ker bi ne bili voljni dati, nego zaradi tega, ker se jim ne mudi in ker so neodločni. Tem je treba, da takoj store, kar so opustili. Kdor hitro da, dvakrat da. Kakor smo na bojnem polju v vrstah entente imponirali našim zavezanikom in našim sovražnikom, tako moramo tudi imponirati z našo požrtvovalnostjo, ko gre zato, da s svojim delom in s svojim kapitalom krijemo potrebe države. Neznatna je vsota 200 milijonov kron, ki jih damo državi na razpolago. Vsota, ki jo hočemo podpisati, mora biti mnogo višja. Mi moramo našim prijateljem in neprijateljem dokazati, da znamo s skrbjo in požrtvovalnostjo obdržati svo-

bodo, ki smo si jo priborili s krvjo. Ali je mogoče, da se spričo tolikih, ki so radovalno žrtvovali življenje, najdemo še ljudje, ki odlašajo s podpisom državnega posojila? Ali so še ljudje, ki razmišljajo, ali naj vložijo svoj denar tja, kjer bi imela od njega tudi država koristi? Ako smo pod pritiskom avstrijskega režima podpisavali desetine milijonov, moramo sedaj, ko gre za našo državo, podpisati radevolje stotine milijonov.

— Kanonično umeščen so bili: Franc Avsec, župnik v St. Juriju pod Kumom, na župnijo Lesce in Ivan Vodopivec, ekspozit na Vrhopolju pri Moravčah, na župnijo St. Jurij pod Kumom dne 25. aprila 1919; Janko Borštinar, župnik na Sv. Gori, na župnijo Peče dne 30. aprila t. l.; Franc Košir, župnik na Koroški Beli, na župnijo Ježica dne 1. maja t. l.; dr. Tomaž Klinar, kaplan v Kranju, na župnijo Škofja Loka dne 4. maja 1919.

— Izkaz duhovnikov Iju'li'anske škofije. Pri šk. ordinariatu se dobi izkaz duhovnikov in župnij ljubljanske škofije prvič v slovesnem jeziku. Cena 3 K 50 v.

— Močno je obolel, zadet od mrtvouda, č. g. Andrej Šimenc, župnik v poklju, v Dolu pri Ljubljani. Priporočamo ga v molitev.

— V Kropi je dne 2. junija ob devetih konferenca za polovico radoljške dekanije.

— V Peračici pri Lešah so bili skoro samo v lepih zimah tako srečni, da so vedeli, kaj je čedna pot. Koj ko so jeli uživati srečo svobodne Jugoslavije, so se lotili velikega dela, ki ga zahteva nova cesta v kraju brez kamenja. Naj se jim kmalu posreči. Pomaga tudi okolica.

— Abiturijentom kranjske gimnazije leta 1907. Izvršujoč sprejeto dolžnost vabim tovariše na sestanek, ki naj se vrši sredi avgusta t. l. v Kranju. Spored: od pol 9. do pol 12. ure prebere vsak tovariš svoj curriculum vitae od 1907 do 1919 (vsakdo največ 10 minut); privatni obiski; ob 12. uri 15 minut skupno kosilo; popoldne skupen izlet (kam, določi večina); zvečer komerz. Prosim, naj mi zanesljivo vsak tovariš čimprej sporoči svoje želje glede časa in programa sestanka. Upam, da bomo vsi držali dano besedo: profesor Zupan A., Čop M., dr. Dobravec J., Erzsin L., Klopčič J., Kodre J., dr. Krivic R., Mazovec J., Muri Fr., Oblak J., Perčič M., Pleško Fr., Pogačnik J., Poklukar C., Pokoren J., dr. Pucher Fr., Sušnik L., Tavželj Fr., Vauti Al., Vidic J., Vidmar J., Zaplotnik Fr. — Sklicatelj: Jernej Hafner, kaplan v Kranju.

— Nov nedeljski vlak na kamniški progi. Od 25. maja do 30. septembra tekočega leta vozi na progi Kamnik—Ljubljana dr. kol. ob nedeljah in praznikih osebni vlak št. 2180 po z razglasom objavljenem voznem redu. Odhodi iz Kamnika ob 20.50, iz Homca ob 21.06, iz Jarš—Mengša ob 21.12, iz Domžal ob 21.23, iz Trzina ob 21.35, iz Črnuč ob 21.53, z Ježice ob 21.58; prihodi v Ljubljano dr. kol. ob 22.10.

— Enodnevni čebelarški tečaj v Krtni se bo vršil v nedeljo, 25. t. m., od 9. do 12. ure popoldne pri šolskem čebelnjaku.

— Jugoslovanska umetniška razstava v Parizu. Pariško mesto je izdalo posebno knjižico o jugoslovanski umetniški razstavi, ki je opremljena z dvajset slikami najboljših del. Pred vsem predstavljajo slike dela znanega umetnika Ivana Meštroviča, nadalje Matej Sternovo Magdaleno, Toma Rozandičovo Mati otroku, Branko Popovičovo Slika gospe X..., Miroslav Kraljevičovo Hčerka v naročju, Vlaho Bukovacevo Mladost kraljica življenja in Emanuel Vidovičovo Dalmatinska pokrajina. Iz knjižice je razvidno, da je bilo razstavljenih vseh slikarskih in kiparskih umetniških del 285. Po številu del je bil najboljši zastopan slavni kipar Ivan Meštrovič s 40 umotvori. Naši slovenski umetniki so po številu sicer dobro zastopani, vendar je mogel vsak posameznik razstaviti primeroma le malo svojih del, ker že ni bilo zadosti prostora. Nad vse laskav pa je uvod knjižice, ki ga je napisal André Michel, član Instituta. O naših umetnikih pravi, da niso prišli v Pariz, da pridobijo slavo svoji osebi, ampak, da pokažejo s svojimi deli v popolni luči čustvovanje svoje domovine. Napisali da so na vhod Svetišča, katerega grade svoji domovini: Non nobis, Domina, sed nomini tuo, gloria.

— Orožne vaje za mornarje. Po pravkar došli naredbi se morajo odzvati vsi bivši mornarji letnikov 1890—94 vpoklicu k orožnim vajam in se nemudoma javiti pri svojem vojnem dopolnilnem poveljstvu. Oni, kateri bi se ne odzvali pozivu, bodo strogo kaznovani po vojnih zakonih.

— Čebelarški shod podružnice v Radovljici se vrši v nedeljo, 25. maja, ob 3. uri popoldne v šoli v Radovljici. Predavatelj je naročen iz Ljubljane. — K obilni udeležbi vabi odbor

Najnovejše.

JUGOSLOVANSKI CERKVENI KROGI PROTI ITALIJANSKIM NASILSTVOM.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Reka, 22. maja. »Morning Post« poroča, da je več uglednih jugoslovanskih cerkvenih oseb in naših zastopnikov v Parizu poslalo papežu spomenico, v kateri opozarjajo na preganjanja, ki jih trpi jugoslovanski kler pod italijansko okupacijo. Protestirajo proti temu nasilstvu in izražajo nado, da bo interveniral papež, ki je tudi podvel korake za varstvo pravoslavne duhovščine v Rusiji, ki jo preganjajo boljševiki, tudi za varstvo jugoslovanskega klera.

USODA LOŠINJA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 22. maja. Ker se sedaj razpravlja v Parizu o usodi otoka Lošinja, opozarjajo listi našo delegacijo v Parizu, da zahteva plebiscit v vseh posameznih vaseh Lošinja. Mi ne smemo pristati na to, da pripade Lošinj Italiji, ker bi bila v tem lučju Istra z morske strani zaprta in gospodarsko uničena.

VAJNO POSVETOVANJE NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Danes popoldne je bila tajna konferenca narodnega predstavništva, na kateri se je razpravljalo vprašanje o mednarodnem položaju v Parizu. Jutri popoldne ob 15. bo redna seja narodnega predstavništva.

NARODNO PREDSTAVNIŠTVO.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Danes popoldne je bila seja narodnega predstavništva, ki je trajala od 5. do tričetrt na 8. uro. Predsednik ministrskega sveta Stojan Protić je podrobno poročal o zunanjem položaju in o našem stanju na mirovni konferenci. Za tem se je nadaljevala razprava o tekočih poslih parlamenta.

NARODNI KLUB.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 22. maja. Zadnje dni so se pogosto javljale vesti o razpadu Narodnega kluba. Z ozirom na to piše »Obzor«, da je Narodnemu klubu glavna stvar to, da se izpremeni strankarski režim v Beogradu in pristranski vladi v Sarajevu in Zagrebu, da se upostavi medstrankarske vlade, vse ostalo pa da je postranska stvar. Kdor bo zastopal v konstituenti to stališče, z njim bo kooperiral Narodni klub.

DEMOKRATSKI KLUB.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Včeraj popoldne je bila pred početkom seje narodnega predstavništva slovesno uvedena v demokratski klub skupina nacionalcev pod vodstvom ministra Veljkovića.

VSEUČILIŠKA VEST.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Semkaj je došel bivši dunajski vseučiliški profesor slavistike, dr. Milan Rešetar. Govori se, da kandidira za belgrajsko vseučilišče. (Kolikor nam je znano, je dr. Rešetar že imenovan za profesorja na zagrebškem vseučilišču.)

»DANTE ALIGHERI« NA REKI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 22. maja. Na Reko je priplul italijanski naddreadnought »Dante Aligheri«. Italijanski narodni svet je priredil svečan sprejem in je vsled pomankanja pristev morala sodelovati tudi šolska mladina. V obče se opaža zadnje dni, ko se nahaja reško vprašanje v kritičnem položaju, da vrše Italijani obsežne vojaške priprave.

MONITORJI V BELGRADU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Včeraj so došli v Belgrad podonavski monitorji »Badrog«, »Ensa«, »Bosna«, ki so bili sprejeti od zastopnikov vojaške oblasti in vojaške godbe.

SLOVENSKI POVERJENIK ZA AGRARNO REFORMO V BELGRADU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Semkaj je došel poverjenik za agrarno reformo v Sloveniji, dr. Lukan, da stopi v stik z ministrom za agrarno reformo dr. Poljakom in da dobi potrebna navodila glede izvedbe agrarne reforme.

IMENOVANJA V MINISTRSTVU ZA POŠTO IN BRZOJAV.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Najkasneje do konca tega meseca izide ukaz o imenovanju onih uradnikov iz Hrvatske in Slovenije, ki so zaposleni v ministrstvu za pošto in brzojav

TISKOVNE VESTI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Zagreb, 22. maja. Izšla je banska naredba, s katero se ustavlja izhajanje siaske »Istine«, ker ogrožava državne interese. Obenem se zopet dovoljuje zopetno izhajanje oseskega lista »Socialista«, ki je bli nekaj časa ustavljen.

ELEKTRIČNA ŽELEZNICA IN RAZSVETLJAVNA V BELGRADU.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

m Belgrad, 22. maja. Občinski odbor je sporočil ministru za notranje stvari, da bo demisioniral, ako ga vlada ne bo podpirala v njegovi borbi proti delniški družbi električne železnice in razsvetljave.

m Belgrad, 22. maja. Družba električne železnice in razsvetljave je sporočila občini, da podaljša svoje delo do 12. ure zvečer.

Ljubljanske novice.

Ij Zahvala in prošnja. V dneh bede in borbe smo pribežali koroški Slovenci čez visoke gore k bratom dežele bele Ljubljane in zelene Stajerske. Srce nas je vedno vleklo v naše središče, v belo Ljubljano, ki je pomenila višek naših nad. A nikoli nismo mislili, da bomo došli oropani, brez imetja. Korošci smo po svoji naravi optimisti, veselega srca, ljubimo petje — saj poznate naše pesmi — najbolj čustven del Slovencev. Iskali smo pri vas zavetje; našli smo ga, a še več, našli smo pri vas srce. Na mah ste nam segali iz vseh krajev v roke ter pomagali. Dan na dan čutimo vaše sočustvovanje ne samo v besedah in po listih, temveč tudi v velikodušni radodarnosti. Bodi izrečena naša najtoplejša zahvala vsem listom, ki bodrijo rojake, da nam prihajajo na pomoč. Posebno prisrčno pa se zahvaljujemo združeni žensktvu z gospo dr. Tavčarjevo na čelu, ki so se zavzele za nas s samo ženskemu srcu prirojeno ljubkostjo. Prosimo slavno občinstvo, če bodo prišle v teh dneh ljubljanske dame kot prosilke za nas koroške begunce k vam, da jih blagobотно sprejmete nam v pomoč, sebi v čast in celemu narodu v zadoščenje. — Odbor koroških beguncev v Ljubljani, Poljanska cesta 4.

Ij Darovi za koroške begunce. Zavarovalni oddelek za Kranjsko v Ljubljani je poslal podpisanimu uradu znesek 2030 K kot tretjo zbriko darov. Dosedaj je zavarovalni oddelek vposlal podpisanimu uradu 3228 K 20 vin. Vsem darovalcem in nabitcem se najtopleje zahvaljuje Posredovalni urad za begunce SHS v Ljubljani.

Ij Koncert Pirkove-Igorove in Doubravske. Jutri, v soboto 24. maja, priredi gđc. Pirkova-Igorova v veliki dvorani hotela »Union« koncert, da se poslovi od ljubljanskega občinstva, ki jo je ob otvoritvi Narodnega gledališča na akademijah tako prisrčno pozdravilo in pokazalo svoje simpatije in veliko zanimanje za mlado umetnico. Ker gđc. Pirkova iz neananih vzrokov ni imela celo sezijo prilike nastopiti vsaj v eni svoji vlogi, je zanimanje tem večje, da jo spoznamo sedaj, ko se poslovi, kot koncertno pevko; saj jo je kritika zunaj in tukaj splošno najugodnejše sprejela. Na programu ima v prvi vrsti naše najmoderneje komponiste Lajovica, Škrjanca in Ravnika, nekaj stvari v rokopisu, ki se sploh niso še pele; iz češke glasbene literature nam bo prednašala Hoffmeistera, ki je ljubljanskemu občinstvu dobro znan kot večletni profesor tukajšnje »Glasbene Maticice«, Novaka, Dvořaka, Smetana in Kovačevica. — Na klavirju jo spremlja gđc. Doubravka, absolventka praškega konservatorija, učanka profesorja Hoffmeistera, ki je imela z največjim uspehom turnejo po Poljskem, Moravskem in Češkem z virtuozom Ondříčkem; igrala bo Sukovo »Pomladno idilo«, tehnično dovršeno skladbo polno pomladnih razpoloženj, njegovo »Romanco« in Smetanovo »Polko v F-duru«. Že dovršeno izbrani spored nam jamči za popoln umetniški užitek; ker se obenem gđc. Pirkova poslovi, je pričakovati, da bo ljubljansko občinstvo v kar največjem številu obiskalo ta leni koncert.

Ij Izredni občni zbor vdorvskega in sirotinskega pokoj. zaklada, društva zdravnikov na Kranjskem se vrši dne 12. junija 1919 ob 4. uri popoldne v deželni bolnici (inter. oddelek). Spored: 1. Prememba pravil. 2. Slučainosti. Odbor. — Ker je društvo zdravnikov na Kranjskem svoja pravila spremenilo, je neobhodno potrebna sprememba pravil našega društva. Prosimo torej, da se vsi člani zanesljivo udeležijo izred. občn. zborovanja (št. 26).

Ij Člani franko-slovenske organizacije so nasuvali jako zabavno, pristno francosko burko, katere se to igrala prihodnji ponedeljek, dne 26. t. m. v veliki dvorani Narodnega doma. Dostop imajo tudi po članih vpeljeni učenci. Naproseni pa so vsi, ki se zanimajo za to prireditev, naj si preskrbijo takoj vstopnice. — Dobe se v društveni pisarni, Narodni dom. — Po dovršenem programu prosta zabava.

Iz otroške bolnice. K društvu za vzdrževanje Elizabetne otroške bolnice v Ljubljani so pristopili kot ustanovniki s 500 K: Ljubljanska Kreditna banka, Jadranska banka v Ljubljani in g. profesor Gašper Porenta iz St. Vida nad Ljubljano. Kot častni člani s 300 K pa: gospa Danica Furlan in neimenovan trgovec iz Zagreba. Po 100 K so darovali: gospa dr. Brejčeva, gospa dr. Zerjavova, g. Lense Polak, g. ravnatelj Jadranske banke Ivan Praprotnik, g. Ivan Mankoč in tvrdka Skaberne ter Zadruga zveza v Ljubljani. Po 50 K so darovali: g. ravnatelj Ljubljanske Kreditne banke, Ladislav Pečanka, g. Lense Polak, gospa Leskovec, dr. Janko Kovačnik, g. Avgust Tosti, g. Sušteršič Adolf, dr. Milan Bogdaj, gospa Jelka Bretl in Jakob Ledrer iz Zidanega mosta. — Pa tudi po želji so se nabirali prostovoljni prispevki, kakor v Trbovljah po gosp. učitelju Tori 282 K, v Štefani vasi po gosp. Antonu Valentinciču 182 K, na Igu po Janko Zabavniku 180 K, v Cerknici na Notranjskem po Iv. Jaseniču. Pri nabiranju novih članov v Ljubljani, katerih je že okoli 700, so se zlasti odlikovali ga. dr. Remčeva, ga. prof. Lea Kobalova, gđ. Iva Logarjeva in g. nadežičal deželne bolnice Puš. Zadnji leden meseca aprila se je nabirala podpora v blagu; na prav lep način so se odzvale sledeče tvrdke: Kolman, Zibert, Peter Kozina & Co., Jos. Olup, Magdič, Julija Štor, Schneider & Verovšek, I. delavsko konsumno društvo, Josipina Podkrajšek, Meišol, Persche, Sever in Kenda. — Vozičke za otroke so darovali: Rodbina dr. Voduskova, g. Petrovc, g. dr. Zalokarjeva, g. dr. Bogdaveva, g. Irma Stupica, g. Elza Gričar, g. Milčinski, g. Marija Stelč, g. Matian, g. Pečan in Mar. Hribar iz Šiše. Vsem cenjenim dobrotnikom bodi tem potom izrečena javna najlepša zahvala. Obenem pa prosimo najlepše p. t. gospe za vozičke, da bodo mogli še drugi malčki na vrt, in sedaj, ko prihaja poletje, lepo v senci pod kostanj spati. Dalje prosimo, če bi se tudi iz drugih krajev po deželi hoteli priglašati za nabiralno polo, ker ima zavod sedaj silno veliko otrok brezplačno. Vsak najmanjši dar sprejme z veliko hvaležnostjo vodstvo Elizabetne otroške bolnice. Istotam se dobe tudi nabiralne pole.

Iz Preselitev. Evidenčni in informativni urad za mornarico, kateri je bil do sedaj nameščen v poslopju Komande mesta (Bavarski dvor), se je preselil v sosedno hišo, Dunajska cesta št. 31 pritličje.

Narodno gledališče.

Drama.

23. maja, petek: Zaprto.
24. maja, sobota: »Zemlja.« B 57.
25. maja, nedelja: »Smrt majke Jugo-
vičev.« Izven. abon.
26. maja, ponedeljek: »Zemlja.« A 57.

Opera.

23. maja, petek: »Zemlja.« Obhajanje
Danilove 40letnice. Izven. abon.
24. maja, sobota: »Favart.« A 56.
25. maja, nedelja: »Favart.« C 56.
26. maja, ponedeljek: Zaprto.

Išče se učitelj ali učiteljica sloven-
ščine, ki je zmožen tudi če-
ščina. Ponudbe na upravništvo »Slo-
venca« pod šifro »Slovenščina« št. 3204.

Oddam sobi z električno razsvetljavo
dvema gospodoma event.
tudi s hrano. Nastov v upravi št. 3205.

Iz Složic ali Tomačevega kosijo ne-
ni na njivi Sitarjevi pri gozdu. Ker
imam nitvo v najemu, opozarjam, da
bom to prednost sodnijsko zasledo-
val. Jos. Gihlaj 3207

Podkovski kovač se išče. Za samoco
sianovanje in hrano
v hiši. Plača po dogovoru. Zglasti se
je pri vratarju mestne pristave: Cesta
na Kodeljevo št. 8. 3173

Otroški voziček se kupi oziroma za-
menja za belo obleko
za dečka od 6—8 let. Ponudbe naj se
pošljejo na upravo pod »J. K. voziček«.

Decimaina tehničar se kupi za vsaj
300 kg teže. Kol-
odvorska ulica št. 31

+
Bog je poklical k sebi
našo dobro mater
Marijo Hafner
v starosti 60 let. Pokopana je
bila dne 22. majnika ob 8. uri
na domačem pokopališču v
Zabnici pri Škofji Loki.
V imenu sorodnikov:
Anton Hafner
kaplan

Dr. Ivo Benkovič:

Agrarna reforma in slovenski velegozdi.

(Dalje.)

Podržavljenje pro in contra.

Preiskati je tedaj treba, ali leži po-
državljenje velikih gozdov v interesu dr-
žave in splošnosti. Pri tem je treba uva-
ževati, da državni obrat zasluži prednost
pred privatnim obratom samo tedaj, če
producira in če je to dobro za državne fi-
nance. Upoštevati je treba, da pred vsem
država producira mnogo dražje nego pri-
vatni lastnik, ker potrebuje več uradnikov
in nadzornikov. Dokazano je, da je Av-
strija potrebovala za svoje gozdne obrate
6krat več višjih uradnikov nego jih je po-
trebovalo privatno veleposestvo pri istih
razmerah.

Država mora tudi svojim delavcem
več plačati ne radi tega, ker delavce bolj-
še plačuje, ampak radi tega, ker v odda-
ljenih legah mezde ne more deloma pla-
čati in natura, ampak se jo plača v goto-
vini, mezde pa je treba vsled tega zvišati,
ker denar pri težkih prehranjevalnih raz-
merah nima iste vrednosti. Dalje država ni
v stanu toliko investirati kakor zasebnik.
Iz zgoraj navedene tabele je razvidno, da
se more iz slovenskih gozdov dobiti letni
prirastek lesa 1.308.800 kubičnih metrov
in 1.518.300 kubičnih metrov drv. L. 1910.
pa se je spravilo iz gozdov lesa samo 1
milijon 93.900 kubičnih metrov in 1 mil-
ijon 460.700 kubičnih metrov drv, tedaj
214.900 kubičnih metrov lesa manj in 57
tisoč 600 kubičnih metrov drv manj, nego
bi to odgovarjalo letnemu prirastku, vzrok
tega so ravno navedene težkoče. Te te-
žave se more premagati samo z velikimi
denarnimi sredstvi za zgradbe cest, trans-
portnih naprav, žag; skušnje iz polpretekle
Avstrije pa uče, da državna uprava niti
ne more nabaviti v to potrebnih sredstev.
Mislimo samo na državni obrat pri želez-
nicah, kjer neprenehoma manjka obratne-
ga materiala; mislimo na nesrečno upravo
monopolov, na glasovito slabo gospodar-
stvo v bosanskih državnih gozdih itd.

Glede državnega gozdnega gospodar-
stva opozorim še na podatke avstr. polje-
delskega ministrstva za l. 1899—1903;
gozdne in domenske direkcije v alpskih
deželah (sedanja Nemška Avstrija) n. pr.
izkazuje na 1 ha gozda kosmati donos 17
kron 65 vin., stroške 12 K 65 vin., tedaj le
čisti donos 5 K na 1 ha državnih gozdov!
Vrednost servitutnega lesa je v tem zne-
sku že zapopadana. Faktično se je pose-
kalo letno na 1 ha 1.94 fm, ki je stal ko-
smato 9 K 10 vin. za 1 fm, čisto pa 2 K
58 vin. V teh zneskih pa ni zapopadeno
obrestovanje vrednosti državnih gozdov!

Kakor gori preračunjeno pride v Slo-
venijo 130.000 ha gozda kot gozdna vele-
posest zasebnikov v poštveh za podržav-
ljenje. Kak bo tedaj račun glede podržav-
 ljenih gozdov? Recimo, da se bo od drža-
 ve plačalo za 1 ha le 600 kron odškodnine
in da se bo odkupnino obrestovalo ali celo
amortiziralo s 4%. Dalje upoštevajmo, da
sedanje lesne cene niso stalne in da bode

naša država dvojno korist imela iz gozda
več kot bivša Avstrija in da se bo na 1 ha
povprečno na leto dobilo 3.5 fm lesa (v
vsakem oziru optimističen račun). Pri teh
predpostavah bi se na 1 ha dobilo letno
čistih 16 K, tedaj od 130.000 ha 2.080.000
kron; iz te vsote pa bo treba plačevati
4% obresti od odkupnine per 78.000.000
kron, to je letno 3.120.000 kron! Četudi
bi odkupnina znašala le 500 kron za ha,
tedaj amortizacija letno 2.600.000 kron,
vendar bi je država z dohodka 2.080.000 K
ne mogla pokriti.

Država mora tedaj druga pota nasto-
piti, da donos gozdov bolj pritegne k stro-
škom državnega gospodarstva kot dose-
daj. Ta pot je: obdavčenje gozdnega do-
nosa. Ta donos se bo še dolgo držal na
precejšnji višini, čim manj se bo promet z
lesom hotelo »urediti«. Vsak poseg države
v prosti promet nima druge posledice, kot
da se posamezni pri tem obogate na škodo
splošnosti. V prvi vrsti treba misliti na iz-
popolnjenje zemljiškega davka. Kataster
se opira na donos zemlje in ta se je pri
reambulaciji leta 1869. odmeril pri gozdih
po vrednosti drv za kurjavo, ki se dobe
iz gozda! Katastralni čisti donos daleč ne
dosega dejanskega donosa gozdov.

Dalje treba misliti na izpopolnitev
dohodnine; podlaga zato je dobiti s po-
sebno fasijo, ki bo le promet z lesom za-
devala. Končno se mora na promet z le-
som raztegniti tudi davek na promet z
blagom, ki se naj upelje; ta bi zadel ne le
gozdnega posestnika, ampak tudi lesne
trgovce in industrialce. Promet z blagom
in denarjem od navedenih 130.000 ha
gozdnega veleposestva zasebnikov more-
mo računati na več deset milijonov kron.

Ali naj država vleče korist od tega
potom carine, ali potom davka od prometa
z blagom, o tem naj bi se premišljevalo. To
je pot, po kateri more država deležna po-
stati na donosu gozdov, ne da bi se gozdi
podržavili. Pa tudi malo gozdno posest
je pritegniti; ta sedaj gospodari brez na-
črta in brez vodstva, zapravi se velike
množine lesa, dobiček ima le lesni trgo-
vec. Zato je tudi malo gozdne posestnike
združiti v gospodarske organizacije.

Pripomba. Statistični podatki so
posneti po brošuri dr. Hufnagel o jugo-
slovenskih šumah in je deloma podano je-
dro misli te brošure; dr. Hufnagel pa se
ne peča z mislijo socializacije, katero
sem nekoliko razpredel; najnovejša poro-
čila iz Nemške Avstrije potrjujejo, da se
je tamonjša vlada oprijela misli socializa-
cije in da odklanja podržavljenje velešum.

(Dalje.)

Prosveta.

pr Duhovne vaje za duhovnike.
Izdaia 1916 obsega 261 strani in vsebuje
38 premišljevanj o duhovnikovih dolž-
nostih in čednostih. Prvotna cena ne-
spremenjena. Knjiga se dobiva v za-
kristiji cerkve Jezusovega sv. Srca v
Ljubljani. Cena nevezani knjigi 2K 50 v,
vezani 3 K 20 v. Po pošti 25 v več.

Naročajte „Slovenca“!

Vestnik S. K. S. Z.

* Kat slov. izobraževalno in podporno
društvo v Domžalah vabi k predstavi v
nedeljo, dne 25. majnika 1919 ob pol 4. uri
popoldne v Društvenem domu. — Spored:
1. A. Lejsky: »V pozdrav«, koračnica,
orkester. 2. A. Foerster: »Planinska«, mo-
ški zbor. 3. F. Ferjančič: »Šesti venček
narodnih pesmi«, ženski zbor. 4. A. Ned-
ved: »Pozdravljam te, gorenjska stran«,
mešani zbor. 5. M. Ziehrer: »Na morju«,
valček, orkester. 6. Govor. 7. A. Kastelic:
»Zloba in zvestoba«. Igrokaz v 4 dejanjih.
8. V ječi. Burka v enem dejanju. — Orke-
stralne točke proizvajajo iz posebne prija-
znosti orkester »Domžalske godbe«. —
Vstopnina: Sedeži I. vrste in na galeriji
3 K, II. vrste 2 K, stojšče (na stranski ga-
leriji) 1 K. — K obilni udeležbi uljudno
vabi odbor.

* Komenda. Katoliško slov. izobr.
društvo v Komendi priredi v nedeljo, dne
25. maja ob 3. uri popoldne v proslavo
stoletnice Vodnikove smrti igri: »Zupa-
nova Micka« in dr. Krekovo burko »Pra-
vica se je izkazala«. Čisti dobiček je na-
menjen koroškim beguncem.

Aprovizacija.

a Prodaja ameriške masti in sla-
nine. Pravkar je dešla nova pošiljatev
ameriške slanine in masti, ki utegne
biti zadnja. Ker se namerava blago takoj
razdeliti, pozivljamo vse občine, aprovi-
zacije ter industrijska podjetja, da se ne-
mudoma oglase s svojimi potrebtinami
pri Vnovčevalnici za živino in mast v Ljub-
ljani. Blago je prvovrstno ter stane 20 K
za kg v Ljubljani. Kupnino je treba odšteti
pri prevzemu. Pripomnimo, da blago ne
pošiljamo pod nobenim pogojem po želez-
nici radi prevelikega rizika, temveč mora
vsakdo sam blago prevzeti v Ljubljani in
odpraviti.

Kdor ve kaj v Janezu Mohar iz Lo-
škega potoka. Služil je pri Lir. 27. 3.
Komp. V ujetništvu je bil na Ruskem,
Matovilova, Gub. Simbirsk Po Papuza,
odkoder je zadnjikrat pisal 2. 1. 1917. Spo-
roči naj se proti povrnitvi stroškov žup-
nemu uradu Loški potok.

Stranka, ki je pri peku Jančarju 20.
t. m. dopoldne zamenjala servet z mono-
gramom (modre in rdeče črke L. K.) se
prosi, da prinese servet v prodajalno k
Jančarju nazaj, kjer dobi svojega.

Begunec Rozman, ki je oddal svojo
prtlogo na postaji v Celju, naj se nemu-
doma javi pri posredovalnem uradu za
begunce v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Begunec, bivši oskrbnik, išče službo
kot oskrbnik na kakem veleposestvu ali
kot občinski tajnik. Zmožen je več jezikov
in pisarniških poslov. Natančen naslov se
izve pri posredovalnem uradu za begunce
v Ljubljani, Dunajska cesta 38.

Begunec Rojc Jožef, posestnik na
Trnovem hribu št. 250 pri Gorici, ki je
bival kot begunec v mariborskem okraju,
naj takoj naznani svoj natančen naslov
posredovalnemu uradu za begunce v Ljub-
ljani.

Sedlar se išče, koji je vajen lakiranja
in tapetiranja voz. Stanovanje
in hrana v hiši. Plača po dogovoru.
Zglasti se je pri vratarju: Cesta na
Kodeljevo št. 8, Ljubljana. 3173

Iščem dobro žensko

ki bi znala kuhati in opravljati hišna
in vrtna dela obenem z drugo delico.
Stanovanje in hrana preskrba. Plača
po dogovoru. Ponudbe na: Dr. Ivan
Sond.č, kotarski liječnik, Grubišnopolje
Hrvaško.

Razglas.

Odsek za prehrano pri deželni vladi za Slovenijo v
Ljubljani je naročil s svojim dopisom z dne 16. maja 1919,
št. 5839, mestni aprovizaciji, naj vsled proglašene proste kup-
čije z žitom in moko sama uravna način preskrbovanja ob-
činstva svojega okoliša s kruhom in moko.

Na podstavi tega ukrepa je sklenil mestni aprovizačni
odsek v svoji seji dne 21. maja, da se sme prodajati

**dekagram kruha, pečenega iz moke
za pecivo, počeni od sobote, dne
24. maja, po pet (5) vinarjev.**

Potemtakem smejo peki in prodajalci takega kruha
računati žemlje (soljene štručke itd.), ki navadno tehtajo po
šest (6) dekagramov, po trideset (30) vinarjev; enako ceno
za dekagram smejo zahtevati tudi pri štručah in hlebcih.
Kavarnarji in gostilničarji smejo računati do preklica
žemlje in kruh v teži 6 dkg po štirideset (40) vinarjev.

Prestopki proti temu ukazu se bodo kaznovali po na-
redbi osrednje vlade z dne 7. marca 1919, št. 2684, z denarno
globlo do 20.000 K, oziroma zaporom do šest mesecev; v po-
novnem slučaju z odvzetjem koncesije.

Mestni magistrat ljubljanski

dne 22. maja 1919.